

İÇİNDEKİLER

01. BÖLÜM: DOĞA VE İNSAN

İnsan, Doğa ve Coğrafya.....7

Bire Bir ÖSYM..... 11

02. BÖLÜM: DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

Dünya'nın Şekli ve Sonuçları.....13

Dünya'nın Günlük ve Yıllık Hareketleri.....17

Mevsimlerin Oluşumu ve Özel Tarihler.....21

Bire Bir ÖSYM.....25

03. BÖLÜM: COĞRAFİ KONUM VE YEREL SAATLER

Coğrafi Koordinatlar, Paralel, Meridyen, Enlem, Boylam.....29

Yerel Saat, Ortak Saat, Uluslararası Saat Dilimleri.....33

Türkiye'nin Coğrafi Konumu.....37

Bire Bir ÖSYM.....41

04. BÖLÜM: HARİTA BİLGİSİ

Harita Bilgisi.....43

İzohipsler.....51

Harita Çalışması.....55

Bire Bir ÖSYM.....61

TÜMEVARIM - I.....65

05. BÖLÜM: İKLİM BİLGİSİ (ATMOSFER VE SICAKLIK)

İklim - Hava Durumu - Atmosfer.....71

İklim Bilgisi - Sıcaklık.....73

Bire Bir ÖSYM.....79

06. BÖLÜM: İKLİM BİLGİSİ (BASINÇ VE RÜZGÂRLAR)

İklim Bilgisi, Basınç.....81

İklim Bilgisi, Rüzgârlar.....85

Bire Bir ÖSYM.....89

07. BÖLÜM: İKLİM BİLGİSİ (NEMLİLİK VE YAĞIŞ)

İklim Bilgisi - Nem.....91

İklim Bilgisi - Yağış.....95

Bire Bir ÖSYM.....99

08. BÖLÜM: İKLİM BİLGİSİ (BÜYÜK İKLİM TİPLERİ)

Büyük İklim Tipleri.....101

Bire Bir ÖSYM.....105

09. BÖLÜM: TÜRKİYE'NİN İKLİMİ

Türkiye'nin İklimini Etkileyen Faktörler.....107

Türkiye'nin İklim Elemanları.....109

Türkiye'de Görülen İklim Tipleri.....115

Bire Bir ÖSYM.....117

TÜMEVARIM - II.....119

10. BÖLÜM: YERİN YAPISI VE OLUŞUM SÜRECİ

Yerin Yapısı ve Jeolojik Devirler.....127

Topoğrafya ve Kayaçlar.....131

Levha Tektoniği ve İç Kuvvetler.....135

Bire Bir ÖSYM.....139

11. BÖLÜM: DIŞ KUVVETLER

Kayaçların Çözülmesi - Toprak ve Kütle Hareketleri.....143

Rüzgârların Oluşturduğu Yer Şekilleri.....145

Akarsular ve Oluşturduğu Yer Şekilleri.....147

Karstik Şekiller.....153

Buzul - Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Şekiller.....155

Kıyı Tipleri.....157

Bire Bir ÖSYM.....159

12. BÖLÜM: TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

Türkiye'nin Yeryüzü Şekillerinin Genel Özellikleri.....163

Türkiye'nin Dağları, Ovaları, Platoları.....165

Türkiye'de Akarsular ve Oluşturdukları Şekiller.....169

Türkiye'de Karstik Şekiller - Dalga ve Akıntıların

Oluşturduğu Yer Şekilleri - Kıyı Tipleri.....171

Bire Bir ÖSYM.....175

TÜMEVARIM - III.....179

13. BÖLÜM: DOĞADAKİ ÜÇ UNSUR: SU, TOPRAK VE BİTKİ

Su Kaynakları - Türkiye'nin Su Varlığı.....189

Toprağın Hikâyesi ve Türkiye'de Toprak.....193

Dünya'yı Kaplayan Örtü: Bitkiler ve Türkiye'de Bitkiler.....197

Bire Bir ÖSYM.....201

14. BÖLÜM: NÜFUSUN GELİŞİMİ, DAĞILIŞI VE NİTELİKLERİ

Beşeri Yapı.....203

Yerleşme Tipleri ve Özellikleri.....205

Nüfusun Özellikleri ve Dağılışı.....207

Nüfus Piramitleri ve Özellikleri.....211

Göçler.....213

Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması.....215

Bire Bir ÖSYM.....217

15. BÖLÜM: TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ VE NÜFUS HAREKETLERİ

Türkiye'de Nüfus ve Yerleşmeyi Etkileyen Faktörler.....219

Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme.....221

Türkiye'de Nüfusun Yapısal Özellikleri.....223

Türkiye'de Nüfusun Tarihsel Değişimi ve Göçler.....225

Bire Bir ÖSYM.....227

16. BÖLÜM: KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER

Bölge Kavramı ve Türleri.....229

Ulaşım.....231

Kitaların Keşfi: Küçülen Dünya - Ulaşım.....233

Bire Bir ÖSYM.....235

17. BÖLÜM: ÇEVRE VE TOPLUM

Çevre ve İnsan.....237

Doğal Afetler.....239

Bire Bir ÖSYM.....243

TÜMEVARIM - IV.....245



1. Mevsimlerin oluşumu ve özellikleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A) Mevsimler orta kuşakta yer alan ülkelerde belirgin olarak yaşanır.
- B) Yörünge'nin şekli elips olduğu için mevsim süreleri farklıdır.
- C) Güney Yarım Küre'de yaşanan kış süresi yaz süresinden uzundur.
- D) Dünya'nın Güneş'e en yakın olduğu konumda Türkiye'de yaz mevsimi yaşanır.
- E) Kuzey Yarım Küre'de ilkbahar yaşanırken Güney Yarım Küre'de sonbahar yaşanır.

2. 21 Mart tarihinde;

- I. Türkiye'nin her yerinde, Güneş doğduktan 12 saat sonra batar,
- II. Aynı boylamdaki noktalarda Güneş aynı anda doğar,
- III. Güney Yarım Küre'de sonbahar başlar

durumlarından hangileri yaşanır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Kuzey Yarım Küre'de hangi tarihler arasında gündüzler gecelerden **daha uzundur**?

- A) 21 Haziran - 21 Aralık arası
- B) 21 Ocak - 21 Şubat arası
- C) 21 Mart - 21 Aralık arası
- D) 21 Mart - 23 Eylül arası
- E) 23 Eylül - 21 Aralık arası

4. Aşağıdaki tabloda bazı merkezlere ait gündüz süreleri saat olarak verilmiştir.

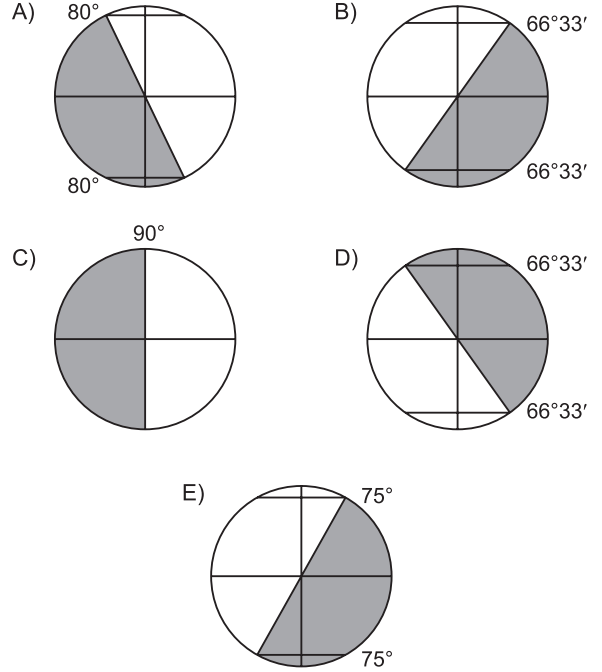
Merkez	21 Mart	21 Haziran	23 Eylül	21 Aralık
I	12	7	12	17
II	12	14	12	10
III	12	12	12	12
IV	12	20	12	4
V	12	13	12	11

Buna göre, merkezlerden hangisi Güney Kutbu'na **daha** yakındır?

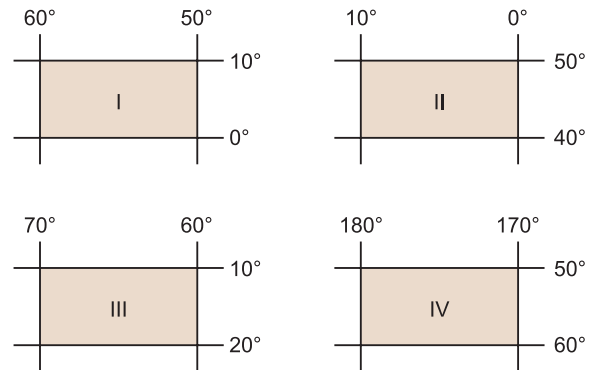
- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

5. Dünya, aşağıda verilen konulardan hangisinde olduğunda Kuzey Yarım Küre'de en uzun gece yaşanır?

(■ : Gece □ : Gündüz)



6.



Yukarıda coğrafi koordinatları verilen merkezlerin hangilerinde dört mevsim belirgin olarak yaşanır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

7. Aydınlanma dairesinin kutup noktalarından geçtiği bir günde;

- I. Türkiye'de ilkbahar başlar,
- II. Ekvator'da yatay düzleme dik yerleştirilen çubuğun saat 12.00'de gölgesi oluşmaz,
- III. Kuzey Kutup Noktası'nda altı ay sürecek gündüzler başlar

durumlarından hangileri **kesin** olarak yaşanır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

8.



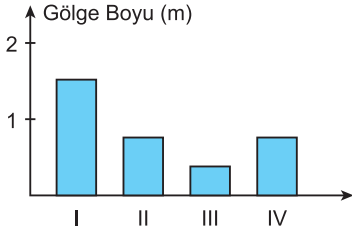
Yaz mevsiminde Antalya'dan İzmit'e giden bir gözlemci;

- I. gece - gündüz süre farkı,
- II. gündüz süresi,
- III. güneş ışınlarının geliş açısı

özelliklerinden hangilerinin **arttığını** gözlemler?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

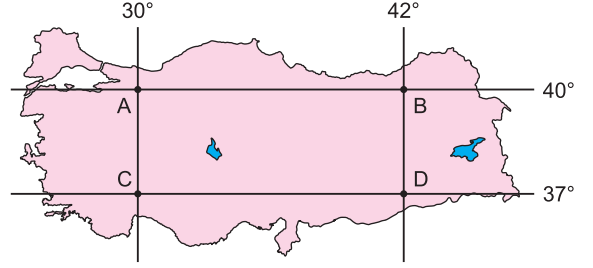
9. Aşağıda Ankara'da yatay düzleme dik yerleştirilen çubuğun yıl içindeki gölge boyu değişim grafiği verilmiştir.



Buna göre bu tarihlerin doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- | | I | II | III | IV |
|----|------------|------------|------------|------------|
| A) | 21 Mart | 21 Haziran | 23 Eylül | 21 Aralık |
| B) | 23 Eylül | 21 Aralık | 21 Mart | 21 Haziran |
| C) | 21 Haziran | 23 Eylül | 21 Aralık | 21 Mart |
| D) | 21 Aralık | 21 Haziran | 21 Mart | 23 Eylül |
| E) | 21 Aralık | 21 Mart | 21 Haziran | 23 Eylül |

10.



Yukarıdaki merkezler için;

- I. 21 Aralık'ta B'de yaşanan gece süresi C'den fazladır.
- II. 21 Haziran'da A merkezinde Güneş, C merkezine göre daha önce doğar.
- III. D merkezinde yıl boyunca yaşanan gece - gündüz süre değişimi B merkezine göre daha azdır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

11. Kuzey Yarım Küre'de ilkbahar ve yaz aylarının toplamı 186 gün iken Güney Yarım Küre'de 179 gündür.

Kuzey ve Güney Yarım Küre'de mevsim sürelerinin eşit olması için aşağıdakilerden hangisinin yaşanması gerekir?

- A) Yer yörüngesi ile Ekvator'un çakışması
- B) Dünya'nın yıllık hareket süresinin artması
- C) Dünya'nın şeklinin tam küre olması
- D) Eksen eğikliğinin ortadan kalkması
- E) Yörünge'nin şeklinin tam daire olması

12. Aşağıda bazı merkezlere ait 21 Haziran'da yaşanan gece ve gündüz süreleri saat olarak verilmiştir.

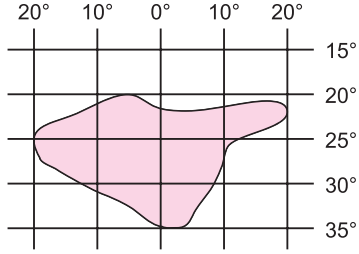
Merkez	Gece	Gündüz
K	19	5
L	12	12
M	8	16
N	13	11

Buna göre tabloya bakılarak aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A) K ve N merkezleri aynı Yarım Küre'de yer alır.
- B) Ekvator'a en uzak olan merkez K'dır.
- C) M merkezinde yaz mevsimi başlamıştır.
- D) L merkezinde saat 12.00'de cisimlerin gölgesi oluşmaz.
- E) M merkezi Kuzey Yarım Küre'dedir.



1. Aşağıdaki koordinat sisteminde bir bölgenin mutlak konumu verilmiştir.



Buna göre taralı bölgenin coğrafi konumu tanımlanırken aşağıdakilerden hangisi **kullanılmaz**?

- A) 20° D B) 20° B C) 20° G D) 30° G E) 35° G

2. • X merkezi 50° Güney paraleli ile 25° Batı meridyeninde yer alır.
• Y merkezi 25° Güney paraleli ile 50° Batı meridyeninde yer alır.

Buna göre X merkezinden hangi yöne doğru gidilirse Y merkezine en kısa yoldan ulaşılır?

- A) Kuzeydoğu B) Kuzeybatı
C) Güneydoğu D) Güneybatı
E) Doğu

3. Aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasında enlem etkisinden söz **edilemez**?

- A) Akdeniz'in Karadeniz'e göre daha tuzlu olması
B) Ekvator'a yakın olan yerlerde kalıcı kar alt sınırının daha yüksek olması
C) Kutuplara yakın yerlerde yaşayan hayvanlarda yağ oranının yüksek olması
D) Orta kuşakta yer şekillerinin aşındırılmasında akarsular etkili iken kutuplara yakın yerlerde buzulların etkili olması
E) Yıl içinde gece ve gündüz sürelerinin değişmesi

4. Meridyenler bir kutupdan başlayıp diğer kutupta sona eren yarım dairelerdir. Bir meridyen yayını tam meridyen yapan diğer meridyen yayına ise anti meridyen denir.

Buna göre 30° Doğu meridyeninin anti meridyeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 30° BM B) 60° DM C) 60° BM
D) 150° DM E) 150° BM

5. Meridyenler arası mesafe Ekvator üzerinde 111 km'dir. Bu mesafe kutuplara gidildikçe daralır. Ancak iki meridyen arası zaman farkı her yerde 4 dakikadır.

Buna göre meridyenler arası zaman farkının her yerde aynı olması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanır?

- A) Dünya'nın eksenini etrafındaki dönüş hızının kutuplara gidildikçe azalması
B) Dünya'nın yörüngesinin elips olması
C) Dünya'nın günlük hareketini batıdan doğuya doğru dönerek 24 saatte tamamlaması
D) Meridyen boylarının eşit olması
E) Yer ekseninin yörünge düzlemine eğik olması

6. Üzerinden aynı sayıda paralel ve meridyen geçen iki farklı bölgenin izdüşüm alanları aynıdır.

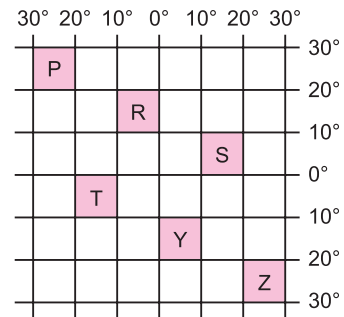
Yalnızca bu bilgiye göre;

- I. İki bölgenin Ekvator'a olan kuş uçuşu uzaklığı aynıdır.
II. Aynı yarım kürede yer alır.
III. Doğusu ile batısı arasındaki zaman farkı aynıdır.
IV. Yer şekilleri çok sadedir.

yargılarından hangilerine **kesin** olarak ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

- 7.

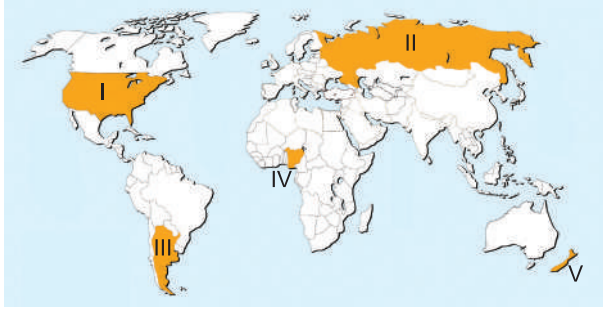


Yukarıda coğrafi koordinatları verilen taralı alanların hangilerinden dönence geçer?

- A) P, R ve S B) P ve Z C) T, Y ve Z
D) P, S ve Z E) S ve T



1.



Haritada numaralandırılarak gösterilen taralı ülkeler aşağıdakilerden hangisinde yanlış eşleştirilmiştir?

- A) I → ABD
B) II → Rusya
C) III → Brezilya
D) IV → Nijerya
E) V → Yeni Zelanda

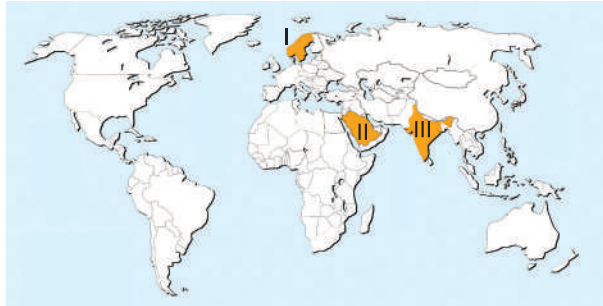
2.



Haritada numaralandırılarak gösterilen ülkeler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	İngiltere	Şili	Japonya
B)	İngiltere	Japonya	Şili
C)	Japonya	Şili	İngiltere
D)	Japonya	İngiltere	Şili
E)	Şili	İngiltere	Japonya

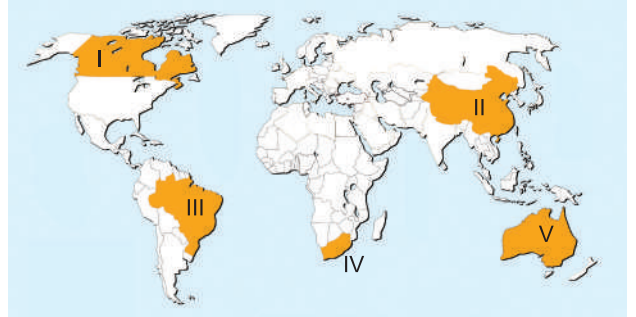
3.



Haritada numaralandırılarak gösterilen yarımada lar aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	İskandinav	Arap	Hint
B)	Hint	Arap	İskandinav
C)	İskandinav	Hint	Arap
D)	Arap	İskandinav	Hint
E)	Arap	Hint	İskandinav

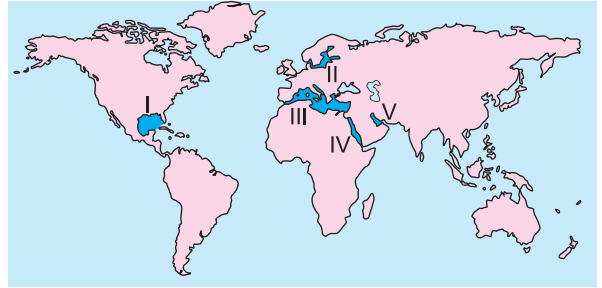
4.



Haritada numaralandırılarak gösterilen taralı alanlardaki ülkeler aşağıdakilerin hangisinde yanlış eşleştirilmiştir?

- A) I → Kanada
B) II → Çin
C) III → Brezilya
D) IV → Madagaskar
E) Avustralya

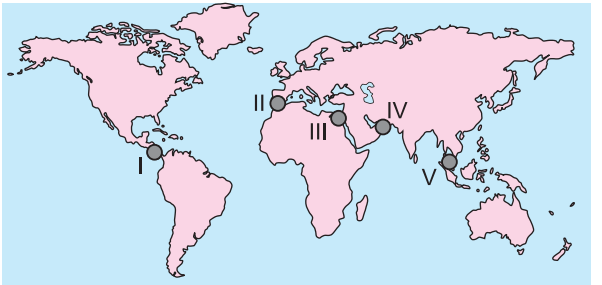
5. Aşağıda bazı denizlerin bulunduğu yerler numaralandırılarak taranmıştır.



Buna göre numaralandırılarak gösterilen denizlerin hangisi aşağıda yanlış verilmiştir?

- A) I → Manş
B) II → Baltık
C) III → Akdeniz
D) IV → Kızıldeniz
E) V → Basra

6.

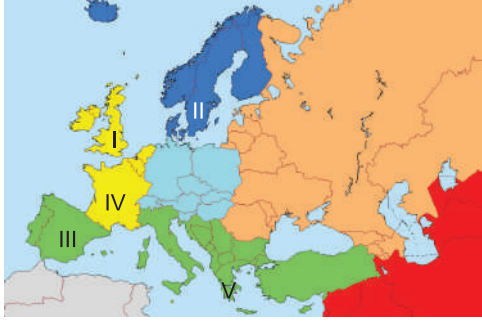


Haritada numaralandırılarak gösterilen su yollarından hangisinin adı aşağıda yanlış verilmiştir?

- A) I → Panama
B) II → Cebelitarık
C) III → Süveyş
D) IV → Babülmendep
E) V → Malakka



1.



Yukarıda verilen Avrupa siyasi haritasında numaralandırılarak gösterilen ülkelerden hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

- A) I → İngiltere
B) II → Norveç
C) III → İspanya
D) IV → Fransa
E) V → Yunanistan

2.



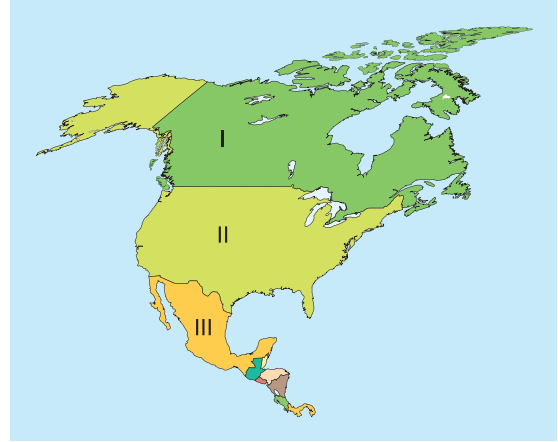
Yukarıda verilen Güney Amerika siyasi haritasında numaralandırılarak gösterilen ülkelerden hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

- A) I → Venezuela
B) II → Bolivya
C) III → Brezilya
D) IV → Şili
E) V → Arjantin

3. Aşağıda verilen ülkelerden hangisi ada devleti değildir?

- A) Japonya
B) İngiltere
C) Yeni Zelanda
D) Güney Kore
E) Filipinler

4.



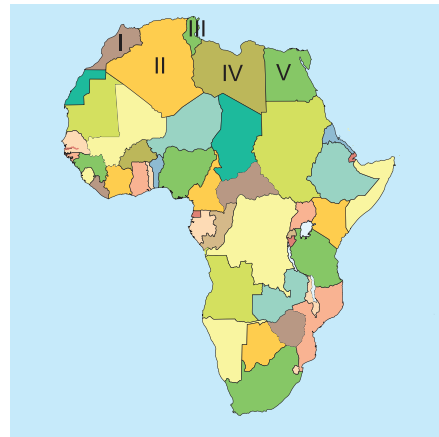
Yukarıdaki Kuzey Amerika siyasi haritasında numaralandırılarak gösterilen ülkeler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Kanada	ABD	Meksika
B)	ABD	Meksika	Kanada
C)	Meksika	Kanada	ABD
D)	Kanada	Meksika	ABD
E)	ABD	Kanada	Meksika

5. Aşağıda verilen ülkelerden hangisi yarımada üzerinde ver almaz?

- A) İtalya
B) Portekiz
C) İsviçre
D) Norveç
E) Hindistan

6.



Yukarıda verilen Afrika siyasi haritasında numaralandırılarak gösterilen ülkelerden hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

- A) I → Fas
B) II → Cezayir
C) III → Nijer
D) IV → Libya
E) V → Mısır